

Auca de la Revolta del Burots d'Artés

1. Aquesta auca fa memòria del moment que vam dir prou a la dignitat perduda per poder-nos guanyar el sou.
2. Des de principis de segle sense els de can Berenguer, l'empresa del ram del tèxtil, no teníem res a fer.
3. Llavors era el caciquisme el sistema habitual amb què una minoria controlava el personal.
4. La compra del vot del poble, suborns i intimidacions era el pa de cada dia quan hi havia eleccions.
5. I així mentre els rics vivien satisfets, a cor què vols, els més pobres no menjaven ni cansalada ni cols.
6. Per tenir content el poble prou hi havia subvencions de sulfat per a la vinya i altres falses solucions.
7. Fruit d'aquest paternalisme que controlava una elit, en va ser un flamant Casino que al mal temps no ha resistit.
8. D'aquells anys tenim escoles, l'actual Ajuntament i una grandiosa església, que no va agradar a la gent.
9. Segons ens diuen les cròniques, els artesencs més rebels no canviaven de temple, al de dalt eren fidels.
10. Aleshores per resposta amb el vistiplau de Vic van voler que anés a terra aquell edifici antic.
11. I més encara, per postres, el local de l'Orfeó Artesenc va clausurar-se per ser un cau de sedició.
12. D'altra part la ineficàcia de l'equip municipal per portar l'aigua a la vila va ser un error garrafal.
13. Com que no hi havia un duro per poder pagar-ne el cost l'Ajuntament, tot manaire, va voler posar un impost.
14. Un impost que gravaria el comerç que es feia a Artés. i que els burots cobrarien per més que algú s'hi negués.
15. Per això llavors el poble: pagesos i botiguers, menestrals i obrers del tèxtil varen estripar els papers.
16. Vora de la Gavarresa, de nit es van reunir i varen alçar la cresta contra aquell impost mesquí.
17. I així el 1917, el dia 2 de gener, es varen tancar els comerços i una gran vaga es va fer.
18. «No hi ha dret!» la gent clamava. «Fora de l'Ajuntament els burots i qui els imposa; que vagin a tomar vent!»
19. Mentre, cames ajudeu-me, fugien dos carallots cap a Calders quan cremaven les casetes dels burots.
20. Vam fer dimitir l'alcalde i l'equip municipal, l'Orfeó va refundar-se i vam fer vida normal.
21. No va ser fins al setembre que la fàbrica va obrir. després que amb vots i promeses es calmés aquell motí.
22. A partir de la revolta, amb permís, es fundà a Artés l'Associació Obrera que defensava els obrers
23. I trencava el monopoli tèxtil de can Berenguer fent una cooperativa que a la llarga es va desfer.
24. D'això ja fa una centúria. Per això ho hem recordat, ja que a qui no sap història hom li pren la identitat.

Joan Vilamala, 2018